Kampen om Europa

EU
Wenche Larsen

VIKTIG STEMME: Tidligere finansminister i Hellas Yanis Varoufakis og DIEM 25-bevegelsen er verdt å lytte til, skriver forfatteren. Her snakker Varoufakis ved lanseringen av bevegelsen i Berlin.

FOTO: TOBIAS SCHWARZ, AFP/NTB SCANPIX

I Klassekampen 14. september argumenterer Yohan Shanmugaratnam mot den britiske skribenten Owen Jones og demokratibevegelsen DIEM 25. Demokrati i Europa-bevegelsen blei etablert på Volksbühne teater i Berlin i mars. Den frontes av Hellas' tidligere finansminister Yanis Varoufakis, men består av rødgrønne partier og politikere, fagforeninger, studenter og intellektuelle over hele Europa.

De går inn for å demokratisere EU for å sette en stopper for dagens finansvelde som fører en usosial politikk i finanselitenes interesse. Vi har gjort privat og offentlig økonomi sårbar overfor internasjonal spekulasjon og gjort oss avhengig av lån fra finansinstitusjoner som tjener den globale finansøkonomien. Ikke engang sosialistiske regjeringer med folket bak seg klarer å stå imot disse finansinstitusjonene og de internasjonale konsernene som utarmer samfunnet.

For å hindre at Europa går i oppløsning, oppfordrer DIEM 25 til motstand og sivil ulydighet på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, slik vi blant annet ser i Spania (Podemos i Barcelona). Dessuten oppfordrer de til et folkekrav om åpenhet og gjennomsiktighet i EUs beslutningsfattende organer med direkteoverføring av debatter så politikerne kan stilles til ansvar for de beslutningene som fattes imot folkets og jordas interesser.

Når Varoufakis, DIEM 25 og Owen Jones advarer mot utmelding fra EU, er det fordi finanskrisa og håndteringa av den har vist at enkeltstater ikke er sterke nok til å stå imot kapitalkreftene i det nyliberalistiske systemet som har blitt skapt siden 80-tallet.

Jeg tror det er verdt å lytte til lytte til Varoufakis' og de europeiske statenes erfaringer fra kampen med EU og demokratiets nederlag. Jeg tror ikke Varoufakis, Jones og DIEM 25-bevegelsen er mer naive enn dem som mener at utmelding av EU er veien å gå. Kapitalkreftene vil ikke forsvinne med det, og aleine står vi svakere i kampen mot dem, noe som vil styrke den høyrepopulistiske nasjonalismen.

> DIEM 25-bevegelsen er ikke mer naive enn dem som mener at utmelding av EU er veien å gå.

Vi veit ennå ikke hva konsekvensene blir av brexit, men Jones og Varoufakis frykter at britene vil bli et lettere bytte for de internasjonale kapitalkreftene, og at kommende regjeringer ikke vil kunne gjennomføre en sosial økonomisk politikk om de så vil. EU og kapitalens makt over politikken fins, og også norske politikere, som er valgt av et folk som har sagt nei til EU, fortsetter å underkaste oss EUs økonomiske politikk.

De kreftene som råder, må derfor bekjempes både i og utenfor EU. Sekterisme vil svekke kampen, og det vil både finanseliten og høyrepopulistene tjene på. Uansett hva den europeiske venstresida måtte mene og tro om *lexit* (en venstreside som går for utmelding av EU), er det derfor avgjørende at vi samler kreftene mot den globale privatkapitalismens grep om politikken og dens systematiske utsuging av fellesskapet.

Ikke bare må de politiske partiene læres opp til at det er folkets og jordas interesser de skal tjene, og ikke kapitalens. For å gi de folkevalgte organene mulighet til å stå imot finanskapitalens makt, må bank- og finansøkonomien reguleres, beskattes og underlegges demokratisk kontroll på internasjonalt nivå.

Wenche Larsen,
skribent
wenchela@online.no

Antimilitarisme som feministisk våpen

UTENRIKS-POLITIKK
Berit von der Lippe og Kirsti Stuvøy

Hvordan kan kvinne- og likestillingsperspektivet bli del av internasjonal sikkerhet – alt mens vår tids krigføring kontinuerlig tar delvis nye og mer brutale former? Dette paradokset i den etiske (feministiske?) utenrikspolitikken kan det se ut som også SVs kvinnepolitiske ledere, Marthe Hammer og Ingvild Reymert, istemmer.

De ønsker «å styrke kvinners situasjon verden over» og har en feministisk utenrikspolitikk i sikte som er noe mer enn fyll i «festtaler eller som måles i antall kvinnelige FN-topper» (Klassekampen 12. september). De hevder å være maktkritiske, men er usedvanlig vage med hensyn til maktkritikk. Ikke med ett ord nevnes SVs støtte til bombing av Libya.

Ei heller berører de globale økonomiske strukturer. Men utfordringen ligger nettopp her: Jo mer krig forankres i en retorikk av fredsvilje, likestilling og gode, vestlige verdier, desto mer normaliseres militarismen. Likestilling gjøres til en brikke i et spill om militær, transnasjonal legitimitet og fratas dermed mye av den antimilitaristiske kraft.

Den tømmes for kritisk og politisk radikalt potensial i tenkningen om hva likestilling er – og kan være. For å vise hvordan dette skjer, skiller vi mellom en stor fortelling – den om globale militære og økonomiske interesser – og en liten fortelling, som må vike. Mer presist: kvinnerettede tiltak, som utdanning, helse og formelle lovendringer som fremmer likestilling, etableres, alt mens krigen går sin blodige gang og nye krigsherrer hindrer materialisering av vår filantropiske likestillingsagenda.

Slik vi ser det, er kvinnerepresentasjon og likestilling blitt svaret på en rekke komplekse problem som ikke har noen enkle løsninger. Rapporter om Norges rolle i Afghanistan, Storbritannias rolle i Irak og seinest om sviktende grunnlag og strategi for bombingen av Libya, viser at vestlige demokratier har vilje til å kritisk ettergå sine bidrag til vår tids internasjonale krigføring.

Diskusjonene i etterkant har ikke vist resultater mot målet om en fredeligere verden: For Norge har det i beste fall bedret forholdet til den allerede gode allierte USA. Hovedbudskapet er intet mindre enn at på tross av alle feilene, kan ingen holdes til ansvar. Det er denne nære historien kvinner og likestilling er flettet inn i.

Det er denne vi kanskje mer enn noen gang må forholde oss aktivt og maktkritisk til og dermed forhindre at feminisme kapres og kapsles inn i den Store fortellingen. Det er dette Hammer og Reymert så vidt berører, men i liten grad belyser. Det er på høy tid å ta tilbake antimilitarismen som det feministiske våpen det en gang var.

Berit von der Lippe,
professor, Handelshøgskolen BI
Kirsti Stuvøy,
førsteamanuensis, NMBU

Fornybar strategi

KRAFT
Odd Handegård

EUs kompliserte system for kjøp og salg av klimagasskvoter har vært en fiasko i mange år. Norge har sluttet seg til dette eksperimentet for å få ned utslippene av klimagasser, men kan utmerket godt klare seg uten. Det enkle knepet som skal til, består av å vri litt på det sentrale politiske spørsmålet som skal løses: Myndighetene må slutte å fokusere på å redusere CO_2-utslippene i Norge, og heller ha fokus på å bytte ut fossil med fornybar energi, i kombinasjon med hensiktsmessig premiering av realistiske tiltak.

Alternativene fører til helt forskjellige handlingsmuligheter: Det første er søvndyssende og virkningsløst; det andre kan bety mye for Norge, økonomisk og miljømessig.

Norges vannkraftoverskudd varierer som kjent mellom 0 og 20 TWh per år. Fossilbruken i Fastlands-Norge er på cirka 75 TWh. Ingen tror at Norges overskudd på fornybar energi i 2050 vil kunne bli på mer en 40–45 TWh (i beste fall), uansett hvor mange vindmøller som bygges, uansett hvor «vått og vilt» været måtte bli, uansett hvor mye matjord som brukes til produksjon av bioenergi og uansett om husstandene reduserer temperaturen i stua til 16 grader. Norge har uansett litt for lite fornybar energi om klimamålene skal nås.

Norge bør derfor bruke det meste av sin fornybare energi her hjemme, om CO_2-utslippene skal ned til et nødvendig minimum. Men Stortinget har overraskende nok helt andre planer: Ikke bare skal vårt lille overskudd fortsatt eksporteres, Norge skal faktisk eksportere mye, mye mer enn overskuddet.

Samtidig som Norge mangler halvparten av den energien som trengs, planlegger regjeringen og kraftbransjen flere nye eksportkabler for strøm til EU. Konsekvensene er at det planlagte energiunderskuddet skal dekkes blant annet gjennom import av fossil energi fra EU, fordi regnestykket ellers ikke vil gå opp.

Regjeringens strategi støttes dessverre av alle partier på Stortinget, selv om Norge trenger all egen vannkraft til nasjonale miljøtiltak, til ny industri og til nye arbeidsplasser når oljeinntektene skal fases ut, uten at forbruksprisen fordobles.

Odd Handegård,
Tromsø
post@valeforlag.no